

Thesis Title Neo-Traditionalist Movements and the Practice of *Aqkaqzanr* in a Multi-Religious Community in Northern Thailand

Author Mrs. Hai Ying Li

Degree Master of Arts (Sustainable Development)

Thesis Advisory Committee

Dr. Kwanchewan Buadaeng

Advisor

Dr. Panadda Boonyasaranai

Co-advisor

ABSTRACT

This thesis presents the results of an ethnographic study of a multi-religious Akha community in northern Thailand. This study explores 1) the ongoing efforts of a Neo-Traditionalist group of villagers to modify and continue carrying *Aqkaqzanr* as an integral part of their identity, 2) the importance or lack thereof of *Aqkaqzanr* for villagers carrying different religious belief systems, and 3) the different kinds of social problems that have developed within the village as a result of rising rates of religious conversion to Christianity and Buddhism.

The material is drawn from my experiences living in the upland Akha village of *Arbawr* in North Thailand. I first visited *Arbawr* village in mid-2010. I subsequently returned to the village to conduct more extensive fieldwork between October 2011 and January 2012. The study used the two primary research methods of ethnographic fieldwork and archival research. Before carrying out village-based fieldwork I conducted archival and library research in order to better understand the historical context of traditional Akha cultural practices as well as more recent conversions to other traditions. Second, I employed several qualitative research methods while conducting fieldwork (interviews, participant observation).

This study finds that conversion to Christianity and Buddhism has brought forth a great deal of changes in nearly every aspect of life in my study village ranging from social structure and relations to ritual activities and notions of identity. Akha converts to Christianity and Buddhism have formed a new way of life, community and identity that contrast with that of Neo-Traditionalists.

At the same time, rising rates of religious conversion have brought about many tensions and divisions within Akha society today. In general Akha Christians tend to look down upon *Aqkaqzanr*, which they have been taught to reframe as a ‘primitive’ and ‘backwards’ form of ‘demon worship’. In contrast, Akha Neo-Traditionalists take great pride in their practices of *Aqkaqzanr* as handed down to them from their ancestors over many generations. Moreover, Akha Christians and Buddhists no longer take part in the communal rituals carried out according to *Aqkaqzanr*. Akha Christians further refuse to participate in the household level rites of their Neo-Traditionalist relatives or neighbors. At the same time, while Christian converts continue to reside in the same larger administrative village as other non-Christians they have tended to establish their own smaller, intra-village communities where they attend church and socialize.

In addition, debates have arisen among Akha as to the relationship between religion and ethnicity. For example, on the one hand Akha Neo-Traditionalists tend to argue that to be Akha is to carry *Aqkaqzanr* and that individuals carrying the *zanr* of ‘Others’ are no longer (like) Akha. On the other hand, Akha Christians tend to argue that religion and culture are different parts of their identity and that their conversion to Christianity has not changed their ethnic identity as Akha. However, I argue that in today’s context the notion of a shared Akha identity has become increasingly fluid and hybridized rather than static or fixed. Therefore, Akha who convert to various denominations of Christianity and Buddhism are still Akha, and yet their identity is better characterized as ‘Christian Akha’ or ‘Buddhist Akha’. These converts have created new identities as Catholic or Christian or Buddhist Akha.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การเคลื่อนไหวของจารีตนิยมแบบใหม่และการปฏิบัติ อาข่าซ้อง ในชุมชนหลากหลายศาสนาในภาคเหนือของประเทศไทย	
ผู้เขียน	นาง ไชยง ลี	
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาอย่างยั่งยืน)	
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ดร. ขวัญชีวัน บัวแดง	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
	ดร. ปนัดดา บุญยสาระนัย	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้นำเสนอผลการศึกษาชุมชนอาข่าในภาคเหนือของไทยที่มีหลายศาสนาอยู่ร่วมกันโดยเน้นศึกษา 3 หัวข้อได้แก่ 1) ความพยายามอย่างต่อเนื่องของชาวบ้านกลุ่มจารีตนิยมแบบใหม่ที่ต้องการดัดแปลงและยังคงยึดถืออาข่าซ้อง ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ของพวกเขา 2) ความสำคัญ หรือความบกพร่องของอาข่าซ้องสำหรับชาวบ้านที่ยึดถือระบบความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างออกไป 3) ปัญหาทางสังคมหลายประเภทที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านอันเป็นผลลัพธ์ของการเปลี่ยนศาสนาไปเป็นคริสต์และพุทธในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น

เนื้อหาในวิทยานิพนธ์ได้มาจากการศึกษาวิจัยและประสบการณ์ของผู้เขียนที่ใช้ชีวิตในชุมชนอาข่าฮั่วบ้อ บนพื้นที่สูงตอนเหนือของไทยผู้เขียนเริ่มเข้าไปเยี่ยมเยือนชุมชนฮั่วบ้อครั้งแรกเมื่อกลางปี 2553 ต่อมาได้ย้อนกลับไปหมู่บ้านอีกครั้งเพื่อเก็บข้อมูลภาคสนามที่ละเอียดมากขึ้นระหว่าง เดือนตุลาคม 2554 และเดือนมกราคม 2555 งานศึกษาชิ้นนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยหลัก 2 ด้านคือ งานภาคสนามในทางชาติพันธุ์วรรณาและการวิจัยทางเอกสาร โดยก่อนที่ผู้เขียนจะลงพื้นที่เก็บข้อมูลในหมู่บ้านนั้น ผู้เขียนได้ศึกษารวบรวมงานวิจัยจากเอกสารและการค้นคว้าในห้องสมุดเพื่อทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงประเพณีวัฒนธรรมอาข่ารวมถึงการเปลี่ยนศาสนาและการปฏิบัติประเพณีอื่นๆ ในปัจจุบันสำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนามผู้เขียนได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม

ข้อค้นพบของงานศึกษาชิ้นนี้คือการเปลี่ยนศาสนาเป็นคริสต์และพุทธได้นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในเกือบทุกด้านของชีวิตผู้คนภายในหมู่บ้านที่ศึกษาตั้งแต่โครงสร้างและความสัมพันธ์ทางสังคมความสัมพันธ์ต่อกิจกรรมทางพิธีกรรมและความคิดเรื่องอัตลักษณ์การเปลี่ยนศาสนาของชาวอำเภอป่าเป็นคริสต์และพุทธได้ก่อรูปวิถีการดำเนินชีวิตแบบใหม่เกิดความสัมพันธ์ในชุมชนและอัตลักษณ์แบบใหม่ซึ่งตรงกันข้ามกับกลุ่มสายจารีตนิยมแบบใหม่

ขณะเดียวกันอัตราการเปลี่ยนศาสนาที่เพิ่มสูงขึ้นได้นำพาความตึงเครียดและการแบ่งแยกกลุ่มภายในสังคมอำเภอในทุกวันนี้อยู่ไปชาวอำเภอคริสต์มักถูกความคิดเรื่องอำเภอช่องเพราะได้เคยถูกสั่งสอนและจัดวางสถานะว่าเป็น“ความดั้งเดิม”และรูปแบบที่“ล้ำหลัง”ของ“การสักการะปีศาจมารร้าย”ในทางตรงกันข้ามกลุ่มอำเภอสายจารีตนิยมแบบใหม่ต่างนำเอาการปฏิบัติแบบอำเภอช่องไปใช้อย่างภาคภูมิใจในฐานะเป็นสิ่งที่สืบทอดลงมาจากบรรพบุรุษของพวกเขาว่าหลายชั่วอายุคนยังไปกว่านั้นอำเภอคริสต์และพุทธกลับไม่มีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมในพิธีกรรมทั่วไปที่สัมพันธ์กับอำเภอช่องอีกต่อไปอำเภอคริสต์ต่างปฏิเสธที่จะมีส่วนร่วมในพิธีกรรมระดับครัวเรือนร่วมกับเครือญาติและเพื่อนบ้านกลุ่มสายจารีตนิยมแบบใหม่ในขณะเดียวกันแม้ว่ากลุ่มที่เปลี่ยนมานับถือคริสต์ยังคงอาศัยอยู่ในหมู่บ้านขนาดใหญ่ร่วมกับกลุ่มที่ไม่ใช่คริสต์พวกเขามักเลือกที่จะแยกตัวเกาะกลุ่มเป็นชุมชนขนาดเล็กที่ไปโบสถ์ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้การถกเถียงในกลุ่มอำเภอในประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและชาติพันธุ์ได้เพิ่มมากขึ้นในด้านหนึ่งชาวอำเภอสายจารีตนิยมแบบใหม่พยายามโต้เถียงว่าความเป็นอำเภอคือการยึดถืออำเภอช่องและปัจเจกทุกคนที่ยึดถือช่องแบบ“อื่น”นั้นไม่ถือว่าเป็นอำเภอในขณะเดียวกันอำเภอคริสต์ต่างแย้งว่าศาสนาและวัฒนธรรมเป็นส่วนที่แยกออกจากกันได้และการเปลี่ยนเป็นคริสต์ของพวกเขาไม่ได้เปลี่ยนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์อำเภอของพวกเขาแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามผู้เขียนโต้แย้งว่าในบริบทปัจจุบันที่ความคิดเรื่องอัตลักษณ์อำเภอที่เคยมีร่วมกันได้เปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะเลือนไหลและเป็นลูกผสมมากกว่าจะหยุดนิ่งและตายตัวด้วยเหตุนี้อำเภอที่ปรับเปลี่ยนไปมีความคิดความเชื่อที่หลากหลายของศาสนาคริสต์และพุทธนั้นยังคงเป็นอำเภอและอัตลักษณ์ใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นของพวกเขานั้นสามารถจัดได้หลายประเภทเป็น “อำเภอคาทอลิก” “อำเภอคริสต์” “อำเภอพุทธ” ฯลฯ